

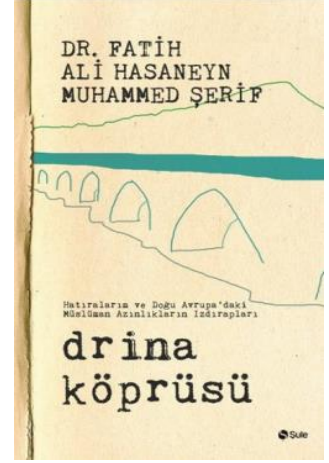
Adı İçin Yaşamak

Drina Köprüsü, Dr. Fatih Ali Hasaneyn Muhammed Şerif, Şule Yayınları, İstanbul

2018, ISBN 9786059087551

Zeynep Çamcı¹

1946 yılında Sudan'da dünyaya gelen Dr. Fatih Ali Hasaneyn Muhammed Şerif, Belgrad Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra ihtisasını Viyana Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tamamlamıştır. Balkan Müslümanlarının sorunlarıyla yakından ilgilenmiş, Doğu Avrupa Müslüman Öğrenciler Birliği, Doğu Avrupa İslam Konseyi, Bosna'da Bihac Bölgesi Yüksekokulu, İstanbul'da Gazi Ali İzzet Bey Okulu ve Merkezi Viyana'da bulunan Üçüncü Dünya Yardım Teşkilâtı gibi organizasyonların kuruluşunda katkıları olmuştur. Ayrıca Üçüncü Dünya Yardım Teşkilâtı, dönemin Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti yönetiminde bulunan Kosova ve Arnavutluk gibi Doğu Avrupa ülkelerindeki Müslüman halkı da gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler doğrultusunda desteklemiştir. Hasaneyn, öğrencilik yıllarından itibaren İslam davasının yükselmesi için korkusuzca mücadele etmiştir. Birçok dini kitabın tercüme edilip basılmasına İslami teşkilatların kurulmasına ve en önemlisi Bosna-Hersek Devletinin kuruluşuna katkıda bulunmuştur. Yazar kitabında kendi hayatını ve Doğu Avrupa'daki Müslüman azınlıklarının yaşamış oldukları zorlu mücadeleyi anlatmaktadır.

Erken Başlanan Okul Yılları

Kuzeybatı Afrika kökenli olan Hasaneyn'in ilkokula gittiği dönemde okula gitme yaşı sekiz ile on yaş arasında imiş. Hasaneyn diğer çocuklardan farklı olarak babasının gideceği okulun kabul heyetinde bulunması şansı ile beş yaşında ilkokula kayıt olmuştur. Hasaneyn'in babasının kültürlü ve dindar bir adam olması ve düşüncelerini oğlu ile paylaşması,

¹ Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, BİLGEM, Muhasebe Departmanı, zeynepcamci@gmail.com

(Bu yazı Young Academia ve Server Genç Hanımlar Derneği iş birliğinde Dr. Kemal Yavuz Ataman yönetiminde "Küresel Düşünme Yazarlık Atölyesi" kapsamında üretilmiştir.)

Hasaneyn'in hayat felsefesinin şekillenmesinde büyük rol oynamıştır. İsminin el-Fatih olmasının hikâyesini babasından dinlediğinde Osmanlı İmparatoru Fatih Sultan Mehmet Han'ın ve Peygamber (s.a.v)'in ismini taşımaktan çok mutlu olmuştur. Çok başarılı bir eğitim hayatı olan Hasaneyn, liseyi bitirdiği yıl Sudan'dan yurt dışına eğitim için gönderilen az sayıda öğrenciden biri olmuştur. Gençlik yıllarında İhvan-ı Müslimin (Müslüman Kardeşler) ile tanışan Hasaneyn, söz konusu teşkilata bir bağlılık ve yakınlık duymuş ve uzun yıllar Müslüman Kardeşler içerisinde önemli vazifeler ifa etmiştir. Hasaneyn, yine aynı dönem içerisinde Vatan Birliği Partisine de aktif bir şekilde destek olmuştur. Gençlik yıllarında, babasının da telkinleriyle Mısır'daki Cemal Abdünnasır yönetimine karşı oldukça sert ve muhalif tutum sergileyen Hasaneyn, Nasır'ı Müslüman Kardeşlere yönelik tavırlarından dolayı her zaman eleştirmiştir.

Belgrad Tıp Fakültesi

Yazar Tıp fakültesinde okuduğu dönemde Belgrad'ın genel görünüşünü şöyle tarif etmiştir. "Sırp vatandaşları, öğrenciler, doktorlar, polisler ve tüccarlar Müslümanları sevmiyorlardı."² Komünist düşünceye sahip olmayan kişiler türlü zorluklarla karşı karşıya kalmakta idiler. Okuldaki hocalar kendileri gibi düşünmeyen öğrencilere düşük not verebiliyordu. Türlü haramların kol gezdiği bir ortamda Müslüman öğrenciler arasında kızlarla dolaşan içki içen kişiler fazla idi.

Yazarın Öğrencilik Döneminde Balkan Bölgelerindeki Genel Durum

Yazarın öğrencilik döneminde Makedonya İslami unsurları taşıyan bir şehir olmasına rağmen, mescitlerin çoğu harap bir durumda gözükmektedir. Başkent Üsküp'ten İstanbul'a gidiş bileti Üsküp-Belgrad biletinden daha ucuzdur. Hükümet, Müslümanların arazi ve arsalarını satmalarında oldukça kolaylık sağlamaktadır. Bu şekilde Makedonya Hükümeti Müslüman azınlıkların Türkiye'den Makedonya'ya bir daha geri dönmelerine engel olmak istenmektedir. Ayrıca bölgelerde bulunan İslam kuruluş teşkilat başkanları Hasaneyn ve arkadaşlarının İslam çalışmaları için buralara gelmemelerini burada yaşayan Müslümanların hiçbir ihtiyacı bulunmadığına dair yanıltıcı bilgiler vermektedirler.

Yazarın kitapta bahsettiğine göre o dönemde Kosova Müslümanlarının durumu da çok iç acıcı değildir. "Kosova İslam Meşihat Başkanı Yugoslavya Komünist Partisi üyelerindedir.

² Fatih Ali Hasaneyn Muhammed Şerif, *Drina Köprüsü*, Şule Yayınları, 2018, s.47.

Burada bulunan Arnavut Müslümanlar dini bilgileri fazla olmasa bile bildikleri kadarıyla güçlü bir şekilde tutunmaktadırlar.”³

Sancak bölgesinde mescitler bomboş, Müslümanlar çok fakir ve kötü durumda bulunmaktadırlar. Hiçbir gazete, radyo ve televizyonda İslam’dan bahsedilmemektedir. Diğer şehirlerde olduğu gibi burada da İstanbul’a ulaşım çok ucuzdur. Okullarda ise İslam ve Müslümanları kötüleyen kitaplar okutulmaktadır. Ayrıca azınlıklara yapılan katliamlara ortak olanlar hiçbir mahkemede yargılanmamaktadır. Hatta onların büyük çoğunluğu ise Bosna-Sırp hükümetinde hala görevlidirler.

Saraybosna şehrinin durumu ise diğer şehirlerden farklıdır. Komünizme direnen bu şehirde yetmiş üç mescit bulunmaktadır. Ayrıca şehrin bir Doğu şehri özelliklerini gösterdiği, ilk gören kişi tarafından dahi fark edilmektedir. Şehrin caddelerinde ve evlerinde Doğu üslubu görülmektedir. Selamun aleyküm, merhaba gibi kelimeler yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak radyo ve televizyonda İslami bir hava görülmemektedir.

Gerçek Dost Aliya İzzetbegoviç

Yazarın Aliya İzzetbegoviç Beyefendi ile ilk buluşması Hamam Bar adında bir mekânda olmuştur. Mekân şüphelerden uzak ve emniyet mensuplarının bulunmadığı bir yer olduğu için tercih edilmiştir. İkinci buluşma ise bir rahibin vefatının kırkinci yıldönümü dolayısıyla düzenlenen bir cenaze merasiminde olmuştur. Bu iki görüşme iki liderin çalışma biçimleri, görev dağılımları konusunda belirleyici olmuştur. Dönemin şartlarından ötürü tüm faaliyetlerin tam bir gizlilik içinde yapılması sağlanmış, küçük gruplar halinde çalışma grupları ile çalışmalara yön verilmiştir.

Hasaneyn ve İslami Hizmet Çalışmaları

Hasaneyn ilk olarak Balkan şehirlerinde olan Müslümanların durumlarını öğrendikten sonra neler yapılabilir çabasına girmiş, bölgelerde bulunan İslami teşkilatları ve çalışma biçimlerini öğrenmiştir. Burada iki grupla karşılaşmıştır. İlk grupta resmi görevli İslami Teşkilatlar ile etkileşimde bulunmuştur. İslami teşkilat görünümlü olan bu kurumlardan “Biz yardıma muhtaç değiliz eğer buralarda kalırsan büyük bedel ödersin.”⁴ şeklinde tehditkâr sözlerle

³ Şerif, *a.g.e*, s.61.

⁴ Şerif, *a.g.e*, s.64.

uyarılmıştır. Ancak kalbi imanla dolu müellif Allah'ın dinine yardım etmek için elinden geleni yapmıştır ve bu konuda her şeyi göze almıştır.

İkinci grup kişiler ise hapisten çıkmış ilim tahsil etmiş İslamcı iş adamlarından ve İslami basın yayımcılardan oluşmuştur. Kitapta bu grubun ise bölgede İslam'ın ve Müslümanların yükselmesi için uğraştığı belirtilmiştir. Grup dönem boyunca var olan çekincelerden dolayı birlikte çalışmayı reddetmiş ancak bireysel yapılabilecek şeyler için yardıma hazır olduğunu belirtmiştir. Hasaneyn arkadaşları ile birlikte ilk önce İslami eserleri tercüme etmiş ve bunları nice zorluklara katlanarak çoğaltmıştır.

Şeykan Dergisi

Sudan'da İngilizlere karşı mücadele eden İmam Muhammed Ahmed el-Mehdi'nin liderliğinde İngiliz ordusuna karşı yapılan Şeykân Savaşı'na ithafen; yayımlanan Şeykan Dergisi, Müslümanların kazandığı bir zafer olarak adlandırılabilir. Diğer öğrenci birliklerinin yayımladıkları büyük dergilere ve Mısır Devlet Başkanı Abdunnasir'i destekleyen komünistlere karşı mücadele etmede etkili olarak İslami görüşün yüksek bir sesi olmuştur. Müellif şu sözleri ile yazmanın İslam hizmetinde ne kadar ulvi bir yeri olduğunu belirtmiştir. "Düşünceler yazıya geçince her zaman ve her yerde istifadeye açık ve uygun hale gelir. Düşüncelerimizi yazıya geçirmek, mesajımızı ulaştırmak için kullandığımız ilk ve en etkili yöntemdi."⁵

Yazılan kitap ve dergiler İslamiyet'in unutulmaması ve tohumlarının yeniden yeşermesi için İslami okul ve şehirlerden gelen öğrenciler üzerinde oldukça etkili olmuştur. 1970 öncesi yıllarda mescitlerde hem cemaat sayısı çok azdı hem de cemaat daha çok yaşlı kişilerden oluşmaktaydı. Hasaneyn ve arkadaşlarının yaptığı İslami faaliyetler sonucu 1970'lerde daha çok gençler mescitleri doldurmakta ve namaz kılan sayısı da eski yıllara göre oldukça fazla idi.

Drina Köprüsü ve Sadrazam Mehmet Paşa Sokolloviç Köprüsü

Doğu Bosna'nın ortasında akan Müslümanların çektiği çilelere şahit olmuş onların kanı ile koyu kırmızıya dönmüş asil bir nehir olan Drina; Foça'da on beş binden fazla Müslüman şehidin bedenini yutmuştur.

⁵ Şerif, *a.g.e.*, s.68.

Drina Nehri üzerindeki Vişegrad şehrinde Osmanlı Sadrazamı İbrahim Sokolloviç'in inşa ettirdiği köprü ise Müslümanların bölgedeki nüfuzlarını artırmış ve bölge Müslümanların yerleşmesi için daha uygun bir hale gelmiştir. Ancak bundan sonra İslam'a ve Müslümanlara kin besleyen Sırp yazarlarından İvo Andriç Drina Köprüsü adında yalanlarla dolu bir kitap yazmıştır. Haçlılar tarafından büyük bir rağbet gören kitap Nobel Ödülüne layık görülmüştür.

Bulgaristan Günlükleri

Bulgaristan orada yaşayan Müslümanlar için adeta insanlık perdesinin yırtılması demektir. Buradaki halk isimlerini, dinlerini değiştirmeye zorlanmış ve Bulgar hükümetinin isteklerini yapmadıkça da türlü zulümlere maruz kalmıştır. İsim değişiklikleri ile birlikte eskiye ait ne kadar eser, yapı, işaret varsa Bulgaristan hükümeti hepsine saldırıp yıkmıştır. İslami usulle evlenmek, defnedilmek yasaklanmıştır. Hac ve namaz yasaklanmıştır. Kuran-ı Kerim'e ulaşmanın yolları kapatılmıştır. Havaalanına kutsal kitapla giriş yapıldığında kitapla giriş yapıldığı pasaporta işleniyor, geri dönüşte de aynı şekilde kitapla birlikte çıkılması isteniyormuş. Yazar kitabında, Bulgaristan'daki arkadaşlarına yanlarında getirdikleri Kur'anları hediye etmeleri durumunda çarşıdan Arapça başka bir kitap satın alarak kitapların kapaklarını değiştirip havaalanından bu şekilde çıkış yapmak zorunda olduklarını anlatmaktadır.

1991 senesinde Bulgar Komünist partisinin çökmesi ile Bulgaristan üzerinde özgürlük ve demokrasi rüzgârları esmeye başlamıştır. Komünizm Bulgaristan'da bozulmaya ve dağılmaya başladıktan sonra vatandaşlara kendi görüşlerini uygulayabilecekleri birçok imkân açılmıştır. Sofya'da imam ve vaiz yetiştirmek için okul açılmış, İslami kitapların basımı gerçekleştirilmiştir. Müslümanlar ve diğerleri için siyasi partiler açılmıştır. İslami lokantalar, helal kesim mezbahaneleri ve hatta İslami giyim ve tesettür mağazaları açılmıştır.

Hakkıyla Yaşanan Bir Ömür

Bu hatıratta Balkan Müslümanlarının direnişleri, cihatları, mevcut kimliklerini koruma mücadeleleri anlatılmaktadır. Yazar inandığı yolda sınır tanımamakta ve doğru bildiği yolda korkusuzca yürümektedir. Tüm bunlar sonucu görülmektedir ki Allah dinini yüceltmek için uğraşanları hiç tahmin etmedikleri makamlara nail etmiştir. Kitap Allah için korkmadan yaşayan bir kişi olan Hasaneyn'in hatıralarını da konu etmektedir. Okuyucuya onun Allah'a

olan sevgisini adeta hissettirmektedir. Samimi ve korkusuz bir şahsiyet olan yazarın kitabını tarihe ve geçmişimize ilgisi olanların okumasını tavsiye ederim.